

Veckans växt v. 43 2007

Höstkrokus (*Crocus speciosus* M. Bieb.)

***Crocus*, saffransläktet, har som kulturväxt en mycket lång odlingshistoria. Föregångare till det grekiska ordet *crocos* finns i texter som går så långt tillbaka i tiden som ord kan spåras. Saffran prisades högt i den antika världen och användes för väldoft, som medicin och till växtfärgning. *Crocus sativus* L., saffranskrokus, har inte påträffats vildväxande utan ses som en selektion sedan långt tillbaka av vad som 1843 beskrevs som *C. cartwrightianus* Herbert. Saffranskrokusen har varit känd i Skandinavien sedan 1300-talet.**

Crocus speciosus (*speciosus* = skön, imponerande) är en höstblommande art, väldoftande och lättodlad. Den växer vild i Grekland, på Krim, i Kaukasus, Turkiet och Iran. Arten beskrevs 1800 och med tiden har tre underarter urskiljts. Den mest variabla av de tre underarterna är ssp. *speciosus* som förekommer i hela utbredningsområdet. Flertalet sorter som idag finns i handeln tros komma från urval ur ryskt material. Det är storblommiga krokusar i olika nyanser från lavendelblått till purpurblått med en tydlig ådring på insidan av kalkbladen och med en lätt spräcklig utsida. Några sorter har också en

silveraktig eller brunaktig ton på utsidan. De tre ståndarna är gula och svalget är vitt eller svagt gult. Pistillen är mycket iögonfallande, flergrenad och gul eller orange. I *Prisförteckning för 1896 från Alnarps Trädgårdar* finns såväl "*C. speciosus* Bieb., Höst-krokus" som "*C. sativus* L., Saffrans-krokus" till salu för priset av 15 öre knölen.

Den holländska firman Van Tubergen introducerade 1913 en albinoform som har sitt ursprung i en samling krokusknölar från Shemakha i södra Kaukasus. Det är troligen samma klon som fortfarande idag saluförs som *C. speciosus* 'Albus'.

Höstkrokusen tillhör de krokusar där bladen kommer efter blomningen. Det behövs ett skarpt öga för att upptäcka när knopparna bryter genom jordytan. I slutet av september eller i början av oktober kan efter ett dagsregn som följs av ett par dagar med värme och solsken plötsligt en jordyta var täckt av vackert blåblommande höstkrokusar.

När bladen på våren vissnat ner, skrupnar den ettåriga knölen, reabsorberas och en eller flera nya knölar bildas för kommande säsong. Krokus har en kort viloperiod på sommaren och vill då helst ha

torrt och varmt. En del krokusar, däribland *C. speciosus*, förökar sig också genom frösådd. Till uppropet har hittills inkommit en skånsk höstkrokus som troligen har varit i odling sedan 1940. Hur härdig är höstkrokusen? Har du en höstkrokus i din trädgård, skicka ett e-mail till lokochknoluppropet@pom.info och berätta var den växer.

Text och foto: Karin Persson, Pom.